

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. декана факультету економіки
та управління
Андрій КОЦУР
« 31 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 31 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор навчально-наукового
інституту новітніх освітніх
технологій
Святослав ПИТІШЬ
« 31 » 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

ступінь вищої освіти - МАГІСТР

галузь знань - 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність - 076 «Підприємництво та торгівля»

освітньо-професійна програма – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Кафедра підприємництва і торгівлі

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	1	1	30	15	5	4	96	150	-	1
Заочна	1	1, 2	8	4	-	-	138	150	-	2

Тернопіль - ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 076 Підприємництво та торгівля, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.23 р.).

Робочу програму склала професорка кафедри підприємництва і торгівлі, д-р екон. наук, професорка **Птащенко Олена Валеріївна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва і торгівлі, протокол № 1 від 28.08 2023 р.

Завідувачка кафедри,
д-р екон. наук, професорка

Ольга СОБКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Підприємництво та торгівля», протокол № 9 від 30.08 2023 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності
д-р екон. наук, професорка

Ольга СОБКО

Гарант ОП

Ірина БОЙЧИК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

1. Опис дисципліни «Біржова діяльність»

Дисципліна «Біржова діяльність»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 5	Галузь знань - 07 «Управління та адміністрування»	Дисципліна обов'язкової Компоненти ОП
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність - 076 «Підприємництво та торгівля»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1, 2</i>
Кількість змістових модулів - 2	Освітньо-професійна програма - «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 15 год.</i> <i>Заочна - 4 год.</i>
Загальна кількість годин - 150	Ступінь вищої освіти – магістр	Самостійна робота, в т. ч. дуальна освіта: <i>Денна: - 96 год.</i> <i>Заочна - 138 год.</i> Тренінг: <i>Денна - 4</i> Індивідуальна робота: <i>Денна - 5</i>
Тижневих годин – 10 год. з них аудиторних - 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Біржова діяльність»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна «Біржова діяльність» належить до обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля».

Метою дисципліни є формування у студентів необхідного рівня знань щодо сутності біржової діяльності, основ її регулювання в Україні, базових засад створення бірж, функціонування біржового товару, укладання біржових угод, здійснення біржового котирування цін та забезпечення достатнього рівня компетентностей майбутніх фахівців у реалізації діяльності товарних, фондових та валютних бірж.

2.2. Завдання вивчення дисципліни полягає у вивченні сутнісних характеристик та основних напрямів біржової діяльності; процедур створення біржі, обігу біржового товару, укладання біржових угод, здійснення біржового котирування цін; закріпленні комплексу економічних знань і засвоєнні досягнень теорії та практики організації біржової діяльності та функціонування біржового ринку.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

СК 5. Здатність до ініціювання та реалізації інноваційних проектів в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності.

2.4. Передумовами вивчення дисципліни є засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування за спеціальністю (додаткового вступного фахового випробування за спеціальністю).

2.5. Результати навчання

ПРН 8. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.

ПРН 9. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків.

ПРН 10. Впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.

2.6. Мета та завдання лекційних занять

Метою лекційних занять є ознайомлення студентів з головними теоретичними аспектами біржової діяльності, існуючим досвідом організації діяльності товарних, фондових та валютних бірж.

Завданням проведення лекційних занять є:

- ознайомлення студентів відповідно до робочої програми дисципліни з основними теоретичними аспектами курсу;
- формування у студентів цілісної системи теоретичних і практичних знань з дисципліни «Біржова діяльність».

2.7. Мета та завдання проведення практичних занять

Метою практичних занять є формування у студентів знань та умінь аналізувати та оцінювати базові засади організації біржової діяльності на різних сегментах ринку, практичних навичок прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо діяльності товарних, фондових та валютних бірж.

Завданням проведення практичних занять є:

- засвоєння і закріплення теоретичних концепцій дисципліни, отриманих на лекційних заняттях;
- формування умінь і практичних навичок щодо аналізу та оцінки базових засад біржової діяльності на різних сегментах ринку;
- набуття практичних навичок прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо діяльності товарних, фондових та валютних бірж.

3. Програма навчальної дисципліни «Біржова діяльність»

Змістовний модуль 1.

Організаційно-економічні засади біржової діяльності

ТЕМА 1. Сутність біржової діяльності, класифікація бірж

Виникнення бірж, сутність біржової діяльності. Особливості та основні характеристики біржової торгівлі.

Поняття біржі як постійно діючого ринку масових замінних цінностей. Економічна роль біржі. Функції біржі: організація публічних торгів, розроблення біржових контрактів, гарантування виконання угод, біржовий арбітраж, котирування цін, хеджування, інформаційна функція.

Спекулятивна діяльність на біржі.

Класифікація бірж. Товарна біржа як особливий суб'єкт господарювання, що надає послуги в укладанні біржових угод, упорядковує товарообіг і сприяє здійсненню пов'язаних з ним торгівельних операцій.

Фондова біржа. Валютна біржа.

Література: 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13.

ТЕМА 2. Біржовий ринок України та регулювання біржової діяльності

Етапи розвитку біржового ринку України. Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку вітчизняного біржового ринку. Базові аспекти регулювання біржової діяльності. Державне регулювання біржового ринку: цілі та механізми.

Особливості та переваги різних моделей біржової діяльності: американська модель біржі, англійська модель біржі, французька модель біржі, східноєвропейська модель біржі.

Регулювання біржової діяльності в Україні. Органи державного регулювання біржового ринку України. Законодавчі та нормативні акти, що регламентують біржову діяльність в Україні. Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах.

Проблеми та перспективи розвитку біржової діяльності в Україні.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 13.

ТЕМА 3. Організаційні засади діяльності бірж

Засновники товарних, фондових та валютних бірж: законодавчі вимоги та обмеження. Порядок створення біржі. Члени бірж та учасники біржової торгівлі. Установчий договір біржі. Статут біржі. Порядок емісії акцій біржі та їх розміщення.

Організаційно-правові форми діяльності бірж в Україні.

Біржові посередники їх види та характеристика. Брокерські фірми та брокерські контори. Біржові дилери та трейдери, особливості діяльності.

Структура управління біржою та її органи. Функції і сфера контролю загальних зборів акціонерів, Біржової ради і Ревізійної комісії. Стаціонарна та виконавча структури біржі. Котирувальна комісія. Біржовий арбітраж.

Література: 3, 8, 9, 10, 12, 14, 15.

ТЕМА 4. Біржовий товар

Характеристики дефініції «біржовий товар». Характеристики біржових товарів. Три основні класи біржових товарів: речовий товар (реальний товар), цінні папери і іноземна валюта.

Речові товари на біржах. Характеристики речових біржових товарів: масовість, однорідність, стандартизованість, взаємозамінність і знеособленість. Класифікація біржових товарів на міжнародних товарних біржах. Біржова одиниця.

Цінні папери. Фінансові інструменти як специфічний біржовий товар. Види цінних паперів, якими торгують на біржах, їх характеристика.

Іноземна валюта. Валюта як біржовий товар. Валютний курс. Валютне регулювання.

Література: 1, 3, 6, 7, 9, 13, 14.

ТЕМА 5. Біржові угоди та їх види

Сутність та класифікація біржових угод, порядок їх реєстрації на біржі. Правова, економічна, організаційна й етична сторони біржових угод. Обов'язкові параметри біржових угод. Ціна товару як важливий параметр біржової угоди. Затверджені й незатверджені біржові угоди. Учасники та об'єкти біржових угод.

Угоди з реальним товаром. угоди з негайною поставкою товару, або угоди на наявний товар - угоди «спот». Порядок оплати товару за угодами на наявний товар.

Форвардні угоди, тобто угоди з поставкою товару в майбутньому за ціною, зазначеною в контракті в момент укладання. Переваги і недоліки форвардних угод.

Ф'ючерсні угоди. Переваги ф'ючерсних контрактів над угодами з реальним товаром.

Опціонні угоди, види опціонів.

Література: 1, 3, 5, 6, 8, 9, 14, 15.

ТЕМА 6. Біржове котирування цін

Сутність біржового котирування цін. Ціна пропозиції (ціна продавця), ціна попиту (ціна покупця). Котрактні ціни. Ціна біржової угоди.

Офіційні та неофіційні котирування цін. Способи котирування цін: реєстрація фактичних цін, розрахунок типової (довідкової) ціни. Характеристика методів визначення довідкової ціни.

Кон'юнктура біржового ринку. Алгоритм відстеження біржової кон'юнктури. Аналіз біржової кон'юнктури.

Розбір біржових котирувань. Біржовий бюлетень. Відкриття позиції на біржовому ринку. Біржовий стакан. Типи біржових заявок.

Література: 2, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

Змістовний модуль 2.

Практичні аспекти біржової діяльності на вітчизняному та світових ринках

ТЕМА 7. Механізм біржової торгівлі

Організація біржових торгів та їх ефективність. Типи біржових торгів. Простий аукціон (англійський, голландський), заочний та подвійний аукціон. Біржові сесії. Організація торгів на електронних біржах.

Особливі вимоги до оснащення біржового операційного залу. Брокерські місця на біржі. Реєстрація угод. Засоби зв'язку і комунікації на біржі.

Правила виставлення і зняття товарів з біржових торгів: заявки на продаж товару, інформація про товари, зміна інформації, яка була вказана в заявці, інформаційні листки біржі. Технологій проведення біржових торгів. Процес проведення і завершення торгів.

Електронні торги на біржах, особливості організації.

Література: 3, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

ТЕМА 8. Діяльність товарних бірж в Україні

Статус товарної біржі та нормативно-правові засади її діяльності в Україні. Функції, права та обов'язки засновників товарних бірж, членів біржі та учасників біржової торгівлі.

Посередники на біржовому ринку України, їх діяльність на відкритій та закритій товарній біржі.

Організація торгів як основна функція товарної біржі. Діяльність груп контролю та груп спостереження на біржі.

Громадська та стаціонарна структури управління біржою.

Особливості діяльності сучасної товарної біржі у світі.

Література: 3, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

ТЕМА 9. Біржова діяльність на фондовому ринку

Фондовий ринок України: структура та інструменти. Учасники фондового ринку – емітенти, інвестори, фондові посередники, організації, що обслуговують ринок цінних паперів.

Професійні учасники ринку цінних паперів. Класифікація цінних паперів, їх характеристика. Похідні цінні папери. Електронні системи торгівлі фінансовими інструментами.

Функціонування фондової біржі в Україні. Фондова біржа як оператор регульованого ринку капіталів. Особливості діяльності АТ «Фондова біржа ПФТС». Індекси фондового ринку, види та характеристика.

Література: 3, 5, 8, 9, 10, 11, 15.

ТЕМА 10. Особливості діяльності Української міжбанківської валютної біржі

Сутність валютного ринку, учасники ринку. Міжнародний валютний ринок. Валютний ринок України. учасники валютного ринку України.

Валютна біржа як учасник валютного ринку України. Валютний курс, котирування валют. Поняття валютних операцій, їх види.

Валютна позиція учасника ринку, валютні ризики. Державне регулювання валютного ринку України: цілі та інструменти.

Українська міжбанківська валютна біржа: засновники, учасники, організація та технологія торгів. Комерційні банки як учасники торгів на міжбанківській валютній біржі України. Технології торгів. Електронні торги на Українській міжбанківській валютній біржі.

Література: 2, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 15.

ТЕМА 11. Інновації в біржовій діяльності

Віртуальні біржі та криптовалюта. Особливості криптовалют, передумови їх виникнення та відмінність від електронних грошей. Види криптовалют. Ринок криптовалют та особливості його функціонування.

Капіталізація ринку криптовалюти. Криптовалютні біржі та криптотрейдинг. Особливості it oin та форми його функціонування. Криптовалютний гаманець. Сутність та принципи майнінгу. Значення майнінгу для функціонування криптовалют. Основні функції майнінгу.

Сутність технології блокчейн (Blockchain). Переваги технології блокчейн. Принцип роботи блокчейну. Сфера застосування технології блокчейн.

Література: 1, 6, 10, 11, 12, 15.

**4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ
з дисципліни «Біржова діяльність»**

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

№ з/п	Назва тем	Лекції	Практ.	СРС	ІРС	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні засади біржової діяльності</i>						
1.	Тема 1. Сутність біржової діяльності, класифікація бірж	2	-	8	1	опитування
2.	Тема 2. Біржовий ринок України та регулювання біржової діяльності	4	2	9	0,5	опитування
3.	Тема 3. Організаційні засади діяльності бірж	2	2	8	0,5	ситуаційні завдання
4.	Тема 4. Біржовий товар	2	1	9	-	тести
5.	Тема 5. Біржові угоди та їх види	4	1	9	0,5	тести
6.	Тема 6. Біржове котирування цін	2	2	9	0,5	модуль 1
<i>Змістовий модуль 2. Практичні аспекти біржової діяльності на вітчизняному та світових ринках</i>						
7.	Тема 7. Механізм біржової торгівлі	2	1	9	0,5	ситуаційні завданн
8.	Тема 8. Діяльність товарних бірж в Україні	2	1	8	0,5	тести
9.	Тема 9. Біржова діяльність на фондовому ринку	4	2	9	0,5	тести
10.	Тема 10. Особливості діяльності Української міжбанківської валютної біржі	2	2	9	0,5	тести
11.	Тема 11. Інновації в біржовій діяльності	4	1	9		РКР
	Тренінг			4		-
	<i>РАЗОМ</i>	<i>30</i>	<i>15</i>	<i>100</i>	<i>5</i>	<i>-</i>

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

№ з/п	Назва тем	Лекції	Практ.	СРС	ІРС	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні засади біржової діяльності</i>						
1.	Тема 1. Сутність біржової діяльності, класифікація бірж	0,5	-	12	-	опитування
2.	Тема 2. Біржовий ринок України та регулювання біржової діяльності	1	0,5	13	-	тести
3.	Тема 3. Організаційні засади діяльності бірж	0,5	0,5	12	-	ситуаційні задачі
4.	Тема 4. Біржовий товар	0,5	0,5	13	-	тести
5.	Тема 5. Біржові угоди та їх види	0,5	-	12	-	модуль 1
6.	Тема 6. Біржове котирування цін	1	0,5	13	-	
<i>Змістовий модуль 2. Практичні аспекти біржової діяльності на вітчизняному та світових ринках</i>						
7.	Тема 7. Механізм біржової торгівлі	0,5	-	12	-	ситуаційні задачі
8.	Тема 8. Діяльність товарних бірж в Україні	1	0,5	12	-	тести
9.	Тема 9. Біржова діяльність на фондовому ринку	1	0,5	13	-	тести
10.	Тема 10. Особливості діяльності Української міжбанківської валютної біржі	0,5	0,5	13	-	РКР
11.	Тема 11. Інновації в біржовій діяльності	1	0,5	13	-	
	Тренінг			-		
	<i>РАЗОМ</i>	8	4	138	-	-

5. Тематика практичних занять

Практичні заняття № 1

Тема 2: Біржовий ринок України та регулювання біржової діяльності

Мета: засвоїти сутність та дослідити еволюцію розвитку біржового ринку України; вивчити базові засади регулювання біржової діяльності, особливості регулювання біржової діяльності в Україні.

Питання для обговорення:

1. Становлення та етапи розвитку біржового ринку України
2. Оцінка сучасного стану вітчизняного біржового ринку
3. Сутність та базові засади регулювання біржової діяльності
4. Регулювання біржової діяльності в Україні
5. Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах
6. Проблеми та перспективи розвитку біржової діяльності в Україні

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 13.

Практичне заняття № 2

Тема 3: Організаційні засади діяльності бірж

Мета: вивчити процедури заснування біржі, коло учасників та членів біржі; засвоїти сутність та організаційні аспекти діяльності біржових посередників - брокерів, дилерів, трейдерів та маклерів.

Питання для обговорення:

1. Порядок створення біржі
2. Біржові посередники, їх види та характеристика
3. Базові засади діяльності брокерів, дилерів та трейдерів.
4. Структура та органи управління біржі

Література: 3, 8, 9, 10, 12, 14, 16.

Практичне заняття № 3

Тема 4: Біржовий товар

Мета: засвоїти основні сутнісні характеристики біржових товарів, їх види та класифікації; дослідити речові товари на біржах, фінансові інструменти та правила торгівлі ними, поняття валюти як біржового товару.

Питання для обговорення:

1. Сутність та класифікація біржових товарів
2. Речові товари на біржах
3. Фінансові інструменти як специфічний біржовий товар
4. Валюта як біржовий товар

Література: 1, 3, 6, 7, 9, 13, 14.

Тема 5: Біржові угоди та їх види

Мета: засвоїти сутність та основні ознаки біржових угод, особливості їх укладання; вивчити процедури укладання на біржі угод з реальним товаром, ф'ючерсних та опціонних угод.

Питання для обговорення:

1. Біржова угода: ознаки, сутність, зміст, класифікація
2. Угоди з реальним товаром
3. Ф'ючерсні угоди, їх різновиди

Література: 1, 3, 5, 6, 8, 9, 14, 15.

Практичне заняття № 4**Тема 6. Біржове котирування цін**

Мета: засвоїти особливості здійснення біржового котирування цін, поняття біржової кон'юнктури та її формування, сутність біржової аналітики.

Питання для обговорення:

1. Сутність та значення біржового котирування цін
2. Біржова кон'юнктура
3. Розбір біржових котирувань
4. Біржова аналітика

Література: 2, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

Практичні заняття № 5**Тема 7. Механізм біржової торгівлі**

Мета: вивчити базові засади організації біржових торгів, їх типи та алгоритм здійснення, особливості проведення біржового торгу.

Питання для обговорення:

1. Організація біржових торгів
2. Типи біржових торгів за формою організації
3. Порядок виставлення товарів на торги та їх зняття
4. Технологія проведення біржового торгу

Література: 3, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

Тема 8. Діяльність товарних бірж в Україні

Мета: засвоїти організаційно-правові засади та принципи діяльності товарних бірж в Україні, функції засновників, членів товарних бірж та учасників біржової торгівлі.

Питання для обговорення:

1. Нормативно-правове регулювання діяльності товарних бірж в Україні
2. Права і обов'язки засновників, членів товарних бірж та учасників біржової торгівлі
3. Структура управління біржою та її органи

Література: 3, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

Практичне заняття № 6

Тема 9: Біржова діяльність на фондовому ринку

Мета: опанувати теоретичні засади функціонування вітчизняного фондового ринку, особливості функціонування фондових бірж в Україні та проведення біржових торгів.

Питання для обговорення:

1. Базові засади функціонування вітчизняного фондового ринку
2. Види фінансових інструментів фондового ринку
3. Правове регулювання діяльності фондової біржі як оператора регульованого ринку капіталів
4. Особливості функціонування АТ «Фондова біржа ПФТС» в Україні

Література: 3, 5, 8, 9, 10, 11, 151.

Практичні заняття № 7

Тема 10: Особливості діяльності Української міжбанківської валютної біржі

Мета: опанувати основи функціонування вітчизняного та міжнародного валютних ринків, базові засади та технології функціонування Української міжбанківської валютної біржі.

Питання для обговорення:

1. Сутність та основні учасники валютного ринку
2. Міжнародний валютний ринок
3. Учасники валютного ринку України
4. Українська міжбанківська валютна біржа: організаційно-правові засади діяльності

Література: 2, 5, 6, 9, 11, 15, 16, 17, 21.

Практичні заняття № 8

Тема 11: Інновації в біржовій діяльності

Мета: засвоїти сутність та види інновацій в біржовій діяльності, поняття віртуальної біржі та криптовалюти, основи капіталізації ринку криптовалюти.

Питання для обговорення:

1. Віртуальні біржі, їх види та характеристики
2. Сутність криптовалют, еволюція виникнення та види
3. Криптовалютні біржі: сутність, види, засади функціонування
4. Сутність та сфера застосування технології блокчейн (Blockchain)

Література: 1, 6, 10, 11, 12, 15.

Комплексне практичне індивідуальне завдання

У процесі виконання КППЗ, разом із теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи та вміння творчо мислити, навчатися вирішувати науково-прикладні актуальні завдання, письмово викладати свої міркування та висновки.

Тема КППЗ з дисципліни «Біржова діяльність» має бути персональною для кожного студента. *Тема обирається з наведеного переліку та може змінюватись, уточнюватись викладачем в процесі вибору студентом напрямку дослідження.*

КППЗ виконується кожним студентом самостійно і подається на розгляд викладачеві у вигляді письмової дослідницької роботи (5-8 сторінок друкованого тексту формату А4) чи презентації, в якій наводяться результати проведеного аналізу та висновки за наведеною тематикою. У випадку виникнення певних труднощів при написанні КППЗ студент повинен звернутися за консультацією до викладача.

Тематика КППЗ з дисципліни «Біржова діяльність»

1. Особливості функціонування біржі як специфічної форми оптового торгового підприємства.
2. Проблеми та перспективи розвитку біржової діяльності в Україні.
3. Оцінка сучасного стану вітчизняного біржового ринку.
4. Аналіз діяльності бірж на міжнародних товарних ринках та ринках капіталів (на прикладі окремих бірж за вибором студента).
5. Котирування цін на біржі: інструменти та аналітика.
6. Хеджування як функція біржі.
7. Класифікація біржових товарів на міжнародних товарних біржах.
8. Фінансові інструменти як специфічний біржовий товар.
9. Відмінності в умовах форвардних і ф'ючерсних контрактів.
10. Види форвардних угод, їх характеристика.
11. Організаційно-правові форми діяльності бірж в Україні.
12. Біржові посередники, їх види та характеристика.
13. Мета державного регулювання біржового товарного ринку в Україні.
14. Органи державного регулювання біржового ринку України (за видами бірж).
15. Регулювання біржової діяльності в Україні.
16. Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах: порівняльна характеристика.
17. Структура та органи управління біржі.
18. Переваги та недоліки форвардних угод.

7. Самостійна робота, в т. ч. дуальна освіта

Метою самостійної роботи студентів є формування у майбутніх фахівців навичок системного мислення при вивченні особливостей функціонування бірж і основних алгоритмів біржової діяльності та вміння застосовувати сучасні методи оцінювання ефективності їх впливу на діяльність суб'єктів бізнесу.

Самостійна робота охоплює вивчення теоретичного матеріалу в позааудиторному режимі, самоконтроль за допомогою запропонованих тестових завдань та підготовку до тренінгів за пропонованою тематикою.

Підсумком самостійної роботи студентів має бути виконання дослідження на самостійно обрану тему, виходячи із переліку питань, винесених на самостійне вивчення.

№ пп	Зміст самостійної роботи	К-ть годин
1.	ТЕМА 1. Сутність біржової діяльності, класифікація бірж 1. Виникнення бірж та сутність біржової діяльності 2. Риси біржової торгівлі 3. Сутність та основні риси біржі 4. Функції біржі 5. Організація проведення біржових торгів Література: 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13.	9
2.	ТЕМА 2. Біржовий ринок України та регулювання біржової діяльності 1. Становлення та етапи розвитку біржового ринку України 2. Сутність та базові засади регулювання біржової діяльності 3. Цілі державного регулювання біржового ринку 4. Моделі функціонування бірж 5. Правила торгівлі на біржі Література: 1, 2, 3, 8, 8, 10, 12, 14.	10
3.	ТЕМА 3. Організаційні засади діяльності бірж 1. Порядок створення біржі 2. Засновники та члени товарних бірж 3. Засновники фондових бірж, статут біржі 4. Засновники та члени валютних бірж 5. Функції Загальних зборів членів біржі Література: 4, 8, 9, 11, 12, 13, 15.	10
4.	ТЕМА 4. Біржовий товар 1. Сутність та класифікація біржових товарів 2. Основні характеристики біржових товарів 3. Класи біржових товарів, їх характеристика 4. Валюта як біржовий товар 5. Валютний курс, види та характеристика Література: 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15..	9

5.	<p>ТЕМА 5. Біржові угоди та їх види</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біржова угода: ознаки, сутність, зміст, 2. Обов'язкові параметри біржових угод 3. Класифікація біржових угод 4. Угоди з реальним товаром 5. Ф'ючерсні угоди 6. Опціонні угоди <p>Література: 1, 4, 5, 6, 8, 9, 14, 15,.</p>	10
6.	<p>ТЕМА 6. Біржове котирування цін</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність біржового котирування цін 2. Мета котирування біржових цін 3. Методики визначення довідкової ціни, їх характеристика 4. Показники оцінки стійкості біржових цін <p>Література: 2, 4, 7, 8, 9, 11, 14.</p>	9
7.	<p>ТЕМА 7. Механізм біржової торгівлі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правила біржової торгівлі 2. Процес біржової торгівлі 3. Порядок виставлення товарів на біржові торги 4. Лістинг і делістинг цінних паперів 5. Особливості біржової мови жестів <p>Література: 2, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15.</p>	10
8.	<p>ТЕМА 8. Діяльність товарних бірж в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України «Про товарні біржі»: основні напрями регулювання 2. Права та зобов'язання товарної біржі 3. Специфіка роботи сучасних товарних бірж у світі 4. Спеціалізовані біржі <p>Література: 2, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 14.</p>	9
9.	<p>ТЕМА 9. Біржова діяльність на фондовому ринку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Учасники фондового ринку України 2. Організовані ринки капіталів, їх характеристика 3. Фондові індекси 4. Особливості діяльності фондової біржі України <p>Література: 3, 4, 5, 8, 9, 11, 13.</p>	10
10.	<p>ТЕМА 10. Особливості діяльності Української міжбанківської валютної біржі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діяльність валютних бірж в Україні 2. Українська міжбанківська валютна біржа 3. Учасники торгів на валютній біржі <p>Література: 1, 3, 4, 8, 9, 11, 14, 15.</p>	10
1.	<p>ТЕМА 11. Інновації в біржовій діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток інтернет-трейдингу в Україні. 2. Основні системи інтернеттрейдингу, базові торгові стратегії. 3. Ринок криптовалют та особливості його функціонування. 4. Капіталізація ринку криптовалюти, it oin – обмінники. 5. Криптовалютний гаманець. <p>Література: 1, 6, 10, 11, 12, 15.</p>	
	Разом	96

8. Тренінг з дисципліни (4 год.)

Організація проведення тренінгу

1. *Вступна частина* проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. *Організаційна частина* полягає у створенні робочого настрою у студентській групі, ознайомленні з правилами проведення тренінгового заняття та умов підбиття підсумків.

3. *Практична частина* реалізується групою чи підгрупами студентів чисельністю 4-5 осіб шляхом виконання завдань чи вирішення проблемних питань тренінгового заняття.

4. *Підведення підсумків* відбувається шляхом обговорення результатів виконання тренінгового завдання групою чи підгрупами студентів, обміну думками з питань, винесених на тренінгове заняття.

Тематика тренінгу

1. *Тема тренінгу:* Аналітична оцінка сучасного стану вітчизняного біржового ринку.

2. *Тема тренінгу:* Діяльність фондових та валютних бірж в Україні в умовах війни.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Біржова діяльність» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- розрахункові роботи;
- аналітичні дослідження за окремими темами дисципліни;
- письмова робота;
- оцінювання результатів КППЗ;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Біржова діяльність» визначається як *середньозважена величина*, залежно від питомої ваги кожного залікового модуля.

Остаточна оцінка з дисципліни розраховується таким чином.

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Заліковий модуль 1 (теми 1-6): 1. Усне опитування під час практичних занять (6 тем по 5 балів) = 30 балів. 2. Письмова роботи = 70 балів	20
Заліковий модуль 2 (теми 7-11): 1. Усне опитування під час практичних занять (5 тем по 5 балів) = 25 балів. 2. Письмова роботи = 75 балів	20
Заліковий модуль 3: 1. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів 2. Написання та захист КППЗ = 80 балів.	20
Заліковий модуль 4 – тести, завдання	40

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор <i>Epson EB-505</i>	1-11
2.	Прикладне програмне забезпечення загального призначення <i>Microsoft Office</i>	1-11

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Беднарчук М. С., Полікарпов І. С. Біржові товари : підручник. 2-ге вид., стер. Львів : «Магнолія-2006», 2016. 349 с.
2. Біржова справа: підручник /за науковою редакцією докт. екон. наук, проф. О.М. Сохацької. Тернопіль: Видавничо- поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2014. 655с.
3. Біржова справа : підруч. / за наук. ред. докт. екон. наук, проф. О. М. Сохацької. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 655 с.
4. Бойчик І., Собко О., Спяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
5. Бойчук Р. М., Гречаник Б. В. Формування інфраструктури інноваційного забезпечення розвитку малого бізнесу. URL: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file>.
6. Одарченко А.М., Сподар К.В., Лісніченко О.О. Біржова діяльність : опорний конспект лекцій: ХДУХТ, 2017. 217 с.
7. Опціони на біржі. Базова інформація. InvestFuture Опціони на біржі. Базова інформація. InvestFuture. URL: <https://ffin.ua/blog/faq/investytsii/post/shcho-take-option>
8. Пепа Т. В., Пішеніна Т. І., Лавринович В. В. Біржова діяльність : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2016. 540 с.
9. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за ред. д.е.н, проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми: Університетська книга, 2018. 572 с.
10. Приходько Д. О. Основи біржової діяльності : підручник. Х. : ФОП Бровін О.В., 2021. 280 с.
11. Солодкий М. О., Резнік Н. П., Яворська В. О. Основи біржової діяльності : навчальний посібник / за ред. М. О. Солодкого. К. : ЦП Компрінт, 2017. 450 с.
12. Сотник І.М., Таранюк Л.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
13. Спяк Г. І., Собко О. М., Бойчик І. М. Елементи ринкової інфраструктури в інституційному забезпеченні підприємництва. *Актуальні питання розвитку науки та освіти* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 30-31 серпня 2021 року). Львів, Львівський науковий форум, 2021. С.15-17.
14. Спяк Г. І., Фастовець М. М. Фінансове забезпечення розвитку підприємництва в Україні: інституційна складова. *Економічний аналіз*. 2019. Том 29. № 4. С. 67-79.
15. Хрущ Н. А., Іжевський П. Г., Безвух С. В. Біржова діяльність. К. : Кондор, 2017. 348 с.

Додаткові

1. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436>.
2. Гризовська Л. О., Романова А. В. Маркетинг інновацій як інструмент успішного бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2018. Випуск 16. С. 301-307.
3. Гросул В. А., Жилякова О. В. Оцінка турбулентності зовнішнього середовища в системі антикризового управління підприємством. *Economic Annals-XXI*. 2015. 3-4 (2). С. 51-54.
4. Еш С. М., Гончаренко А. С. Роль фондових бірж у розвитку економіки України. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2020. Т. 26, № 1. С. 63-70.
5. Краєвська А. С. Розвиток підприємництва в умовах інституційної невизначеності. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2016. № 3. С.33-40.
6. Мацук З. А., Шийко В. І. Біржова інфраструктура ринку цінних паперів: прагматика та проблематика. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. Випуск 25. С.715-722.
7. Про державне регулювання ринків капіталів та організованих товарних ринків : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV (в редакції Закону від 19.06.2020 р. № 738-IX). Дата

оновлення 30.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

8. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV (в редакції Закону від 19.06.2020 р. № 738-IX). Дата оновлення 30.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.

9. Про товарні біржі : Закон України від 10.12.1991 р. № 1956-XII (в редакції Закону від 19.06.2020 р. № 738-IX). Дата оновлення 30.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>.

10. Резнік Н. П., Дяченко Я. Є. Проблеми та перспективи формування фондових бірж в Україні. *Сучасні питання економіки і права*. 2018. Вип. 1. С. 119-128.

11. Смолюх Т.І. Вплив елементів інформаційно-аналітичної ринкової інфраструктури на підприємництво. *Формування механізмів управління якістю та підвищення конкурентоспроможності підприємств* : VIII Міжнародна науково-практична Інтернет - конференція студентів, аспірантів та молодих вчених: тези доповідей (Дніпро, 23 березня 2017 р.) Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2017. С. 184-185.

12. Стирський М. В. Макро- та мікроекономічна ефективність фондових бірж України. *Економіка та держава*. 2020. № 9. С. 38-43.

13. Samuelson P. H. *Foundation of Economic Analysis*. Cambridge, 1947.